

RABA SLOVENSKEGA JEZIKA V ŽUPNIJAH IN ŠOLAH NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Drago Perko

UDK 376.7:257 (436.5=863)

RABA SLOVENSKEGA JEZIKA V ŽUPNIJAH IN ŠOLAH NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Drago Perko, mag., Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 5, 61000 Ljubljana, Slovenija

UDC 376.7:257 (436.5=863)

USE OF SLOVENE LANGUAGE IN CHURCHES AND SCHOOLS IN AUSTRIAN CARINTHIA

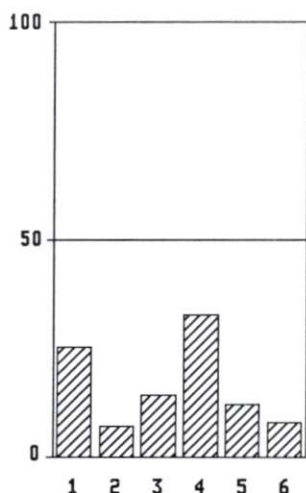
Drago Perko, mag., Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Novi trg 5, 61000 Ljubljana, Slovenia

Prispevek prikazuje povezanost med rabo slovenskega jezika v cerkvah in deležem prijavljenih učencev k slovenskemu pouku.

The task represents some connections between the use of Slovene language in the church and the portion of pupils announced to Slovene lessons.

Predstavljamo vam kratek izsek iz nekaj let stare raziskave o povezanosti med uporabo slovenskega jezika v cerkvi in prijavljanjem otrok k pouku v slovenskem jeziku na območju dvojezičnega šolstva na avstrijskem Koroškem.

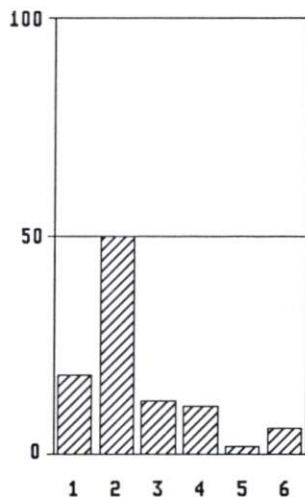
Slika 1: Delež župnij po posameznih stopnjah uporabe slovenskega jezika (1 - samo nemško, 2 - slovensko le občasno, 3 - nemško pogosteje kot slovensko, 4 - slovensko pogosteje kot nemško, 5 - nemško le občasno, 6 - govori se samo slovensko).



Na območju dvojezičnega šolstva je 98 župnij, ki spadajo v dekanije Šmohor (10 župnij), Beljak - dežela (7), Rožek (14), Borovlje (16), Celovec - dežela (4), Tinje (13), Velikovec (14), Pliberk

(6) in Dobrla vas (14 župnij). V 25 župnijah se v cerkvi uporablja le nemški jezik, v 7 se slovenski jezik uporablja le občasno, v 14 se uporablja nemški jezik pogosteje od slovenskega in v 32 slovenski jezik pogosteje od nemškega, v 12 se nemški jezik uporablja le občasno, v 8 župnijah pa se uporablja le slovenski jezik (slika 1). Tako v 47 % župnij prevladuje nemški in v 53 % slovenski jezik. Samo nemško se govori v 26 % in samo slovensko v 8 % župnij (1).

Slika 2: Delež župnij po posameznih razredih prijavljanja otrok k slovenskemu jeziku v šolah (1 - 0 %, 2 - 1 do 20 %, 3 - 21 do 40 %, 4 - 41 do 60 %, 5 - 61 do 80 % in 6 - 81 do 100 % prijavljenih otrok).



Preglednica 1: Učenci z dvojezičnim poukom.

šolski okoliš	števílo		učenci		učitelji		
	šól	vsi	dvojez.	delež	vsi	dvojez.	delež
ljudske šole:							
Šmohor	3	140	3	2,1	13	4	30,8
Beljak-dežela	22	1823	252	13,8	124	61	49,2
Beljak-mesto	1	95	18	19,0	7	1	14,3
Celovec-dežela	16	1447	261	18,0	101	46	45,5
Velikovec	38	2563	529	20,6	191	83	43,5
skupaj	80	6068	1063	17,5	436	195	44,7
glavne šole:							
Šmohor	2	662	0	0,0	31	2	6,5
Beljak-mesto	2	534	0	0,0	50	1	2,0
Beljak-dežela	6	1661	39	2,4	141	7	5,0
Celovec-mesto	3	782	8	1,0	70	4	5,7
Celovec-dežela	2	570	66	11,6	50	11	22,0
Velikovec	9	2052	226	11,0	200	33	16,5
skupaj	24	6261	339	5,4	542	58	10,7
skupaj	104	2329	1402	11,4	978	253	25,9

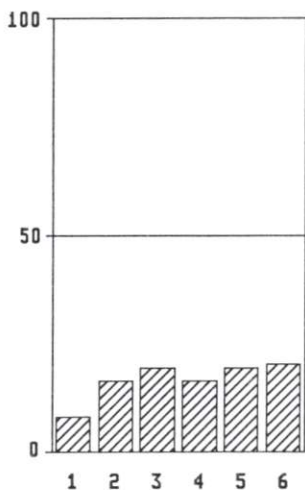
V kar 18 župnijah ni bilo leta 1984 niti enega otroka prijavljenega k pouku slovenskega jezika, do 20 % vseh šolskih otrok je bilo prijavljenih k slovenskemu pouku v 49 župnijah, od 21 do 40 % v 12 župnijah, od 41 do 60 % v 11 župnijah, od 61 do 80 % v 2 župnijah in od 81 do 100 % le še v šestih župnijah (slika 2). Na tem območju je bilo 80 ljudskih šol (Volksschulen) s 6068 učenci, od katerih jih je 1063 ali 17,5 % imelo dvojezični pouk, in 24 glavnih šol (Hauptschulen) s 6261 učenci (2), od katerih jih je 339 ali dobrih 5 % imelo dvojezični pouk (preglednica 1).

Od 436 učiteljev na ljudskih šolah jih ima 195 ali skoraj polovica izpit iz slovenskega jezika, ki jim omogoča in dovoljuje pouk tudi v slovenskem jeziku, in od 978 učiteljev na glavnih šolah 253, kar je komaj desetina (preglednica 1). V 8 župnijah ni niti enega dvojezičnega učitelja, do 20 % učiteljev ima izpit iz slovenskega jezika v 16 župnijah, od 21 do 40 % v 19 župnijah, od 41 do 60 % v 16 župnijah, od 61 do 80 % v 19 župnijah in od 81 do 100 % v 20 župnijah (slika 3).

Povezanost med deležem učiteljev z izpitom iz slovenskega jezika, deležem učencev prijavljenih k dvojezičnemu pouku in uporabo slovenskega jezika v cerkvi je zelo visoka. Izmerjena je bila s pomočjo koeficienta povezanosti, ki ima vrednosti med 0 in 1 (preglednica 2).

Najbolj sta povezana delež učiteljev z izpitom iz slovenskega jezika in pogostost uporabe slovenskega jezika v cerkvi. Delež dvojezičnih učencev je bolj povezan s pogostostjo rabe slovenskega jezika v cerkvi kot z deležem dvojezičnih učiteljev, kar lahko pomeni, da ima cerkev močnejši vpliv od šole. Čeprav sta delež dvojezičnih učencev in učiteljev odvisna od cele vrste dejavnikov, pa ob tako visokih koeficientih lahko zatrdimo, da večja uporaba slovenskega jezika v cerkvah povečuje delež otrok, ki se prijavljajo k dvojezičnemu pouku, in potrebo učiteljev po znanju slovenskega jezika, oboje pa spet vpliva nazaj na ohranitev uporabe slovenskega jezika v cerkvah.

Slika 3: Delež župnij po posameznih razredih učiteljev z izpitom iz slovenskega jezika (1 - 0 %, 2 - 1 do 20 %, 3 - 21 do 40 %, 4 - 41 do 60 %, 5 - 61 do 80 % in 6 - 81 do 100 % učiteljev z izpitom).



Preglednica 2: Koefficienti povezanosti.

	1	2	3
1 pogostost uporabe slov.jezika	1,0000	0,6961	0,6533
2 delež dvojezičnih učiteljev	0,6961	1,0000	0,6381
3 delež dvojezičnih učencev	0,6533	0,6381	1,0000

1. A. Brumnik, T. Domej, A. Malle, F. Velik 1974: *Slovenci na Koroškem, Sodobni problemi koroških Slovencev*. Ljubljana.
2. Amt der Kärntner Landesregierung 1984: *Kärntner Schulstatistik*. Klagenfurt.

PRIJAVNICA ZA EKSKURZIJE LJUBLJANSKEGA GEOGRAFSKEGA DRUŠTVA

Preslikajte prijavnico, jo izpolnite z velikimi tiskanimi črkami in jo skupaj z dokazilom o plačilu (ček ali preslikana položnica) pošljite na Zemljepisni muzej, Trg francoske revolucije 7, Ljubljana.

Ime in priimek:

Domači naslov:

Telefon:

Služba in naslov službe:

Telefon:

Ime ekskurzije:

Pogoji so mi znani.

Datum:

Podpis: